

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

เป็นนักปรัชญาอภิปรัชชานิยมฝ่ายเทวะชาวยิว มาร์ติน บูเบอร์ (๑๘๗๘-๑๙๖๕) ได้พูดถึงภาวะการมีอยู่ของมนุษย์ไว้ว่า ภาวะการมีอยู่ของมนุษย์ก็คือความสัมพันธ์กัน ความสัมพันธ์กันเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง "ฉัน" กับ "ท่าน" (I-Thou Relationship) บูเบอร์กล่าวเช่นนี้ก็เพื่อคัดค้านคำสอนของลัทธิอุดมการณ์วมทั้งหลักการของศาสนายูดาห์และศาสนาคริสต์ที่สอนให้มนุษย์ชำระตัวเองให้สะอาดเพื่อจะได้มีโอกาสไปอยู่กับพระเจ้าในโลกหน้า บูเบอร์มีความเห็นว่าผู้ที่เคร่งครัดต่อคำสอนดังกล่าวนี้ จะหนีออกจากโลกแห่งความเป็นจริง ในขณะที่มนุษย์มีการกระทำมุ่งสู่โลกหน้าขณะเดียวกันมนุษย์ก็ลืมภาระหน้าที่ในปัจจุบันของคนเสียสิ้น ความสัมพันธ์ฉัน-ท่าน จะเตือนให้มนุษย์ระลึกอยู่เสมอว่า มนุษย์ยังต้องมีความสัมพันธ์กับสิ่งรอบตัว กับเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน และโดยเฉพาะกับพระเจ้า ความสัมพันธ์ทั้งหมดนี้เป็นไปพร้อมกัน มนุษย์จะทิ้งโลกหรือพระเจ้าอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ จึงก่อให้เกิดความสงสัยว่า ถ้าการมีอยู่ของมนุษย์ต้องขึ้นอยู่กับโลกและพระเจ้า เช่นนี้แล้ว ความสัมพันธ์ฉัน-ท่านจะให้เสรีภาพแก่ภาวะการมีอยู่ของมนุษย์ตามหลักปรัชญาอภิปรัชชานิยมได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เมื่อเกิดข้อสงสัยดังกล่าวแล้ว จึงตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย "ความสัมพันธ์ฉัน-ท่านในปรัชญาของมาร์ติน บูเบอร์" ว่า ความสัมพันธ์ฉัน-ท่านที่เป็นภาวะการมีอยู่ของมนุษย์นั้นทำให้มนุษย์ขาดเสรีภาพหรือไม่ "ฉัน", "ท่าน" คืออะไรกันแน่ และ "เสรีภาพ" ที่บูเบอร์พูดถึงเป็นอย่างไร โดยยึดงานหลักของบูเบอร์คือหนังสือ "ฉันและท่าน" (I and Thou) มาเป็นหลักในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งค้นหาว่า "เสรีภาพ" ของบูเบอร์ทั้งชัดแย้งและไม่ชัดแย้ง กับหลักความสัมพันธ์ฉัน-ท่าน โดยแยกการวิจัยออกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

- บทที่ ๑ บทนำ
- " ๒ ความหมายของ"พระเจ้า"
- " ๓ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า
- " ๔ ความสัมพันธ์ฉัน-ท่านกับเสรีภาพ
- " ๕ บทสรุปและข้อเสนอแนะ

วิธีดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้ได้หลักฐานจากหนังสือเป็นส่วนใหญ่ ทั้งที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ

ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากหนังสือที่บูเบอร์ เขียนขึ้นเอง ขณะมีชีวิตอยู่ เพื่อเสนอความคิดทางปรัชญาแก่สาธารณชน โดยเฉพาะหนังสือเรื่อง"ฉันและท่าน" (I and Thou) รวมทั้งบทความเป็นตอนๆที่บูเบอร์ เขียนตอบโต้ผู้วิจารณ์เขา

ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากหนังสือที่เขียนวิจารณ์ความคิดของบูเบอร์ หนังสือและบทความเกี่ยวกับลัทธิอัตถิภาวนิยม สารานุกรมปรัชญา ฯลฯ

ในขั้นแรกของงานวิจัยจะกล่าวถึงจุดที่บูเบอร์ต้องการ โจมตี นั่นคือความหมายของ"พระเจ้า"ตามคติศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ จากนั้นจะกล่าวถึงความหมายของ"พระเจ้า"ตามที่บูเบอร์ได้เสนอไว้ กล่าวถึงข้อเท็จจริงว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า แล้วจึงเน้นวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้าว่าขัดแย้งกับเสรีภาพของมนุษย์หรือไม่ จบลงด้วยบทสรุปและข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยเรื่องนี้

๑. ได้เข้าใจความหมายของ"เสรีภาพ"ตามลัทธิอัตถิภาวนิยมฝ่ายตะวันออก
๒. บูเบอร์ชี้ให้เห็นว่าพระเจ้ามิใช่ผู้ส่งเกินเอื้อม และมนุษย์ก็มีใช้ทำอะไร-ความสามารถ ทั้งสองฝ่ายช่วยกันสร้างความก้าวหน้าให้แก่โลก ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้กับความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคม เช่น ครูกับศิษย์ รัฐบาลกับประชาชน ฯลฯ ถ้าทั้งสองฝ่ายมีความสัมพันธ์กันแบบฉัน-ท่าน แต่ละฝ่ายจะใช้เสรีภาพของตนได้เต็มที่ แม้จะมีความขัดแย้ง

ก็ซัดแย้งกันอยู่จนกลมกลืนเพื่อสร้างสรรค์ส่วนรวม

๓. มนุษย์จะตระหนักคุณค่าของตัวเองจากการเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า ซึ่งสร้างความมั่นใจให้แก่ตัวมนุษย์ ในอันที่จะดำรงชีวิตอยู่ในโลกนี้อย่างมีศักดิ์ศรี สมความเป็นมนุษย์

๔. มนุษย์จะเข้าใจความหมายและคำสอนของศาสนาดีขึ้น จะมองเห็นว่าศาสนาไม่ขัดแย้งกับความเป็นจริงในชีวิต ถ้าหากได้เข้าใจความหมายของความสัมพันธ์นั้น-ผ่านเสียก่อน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย